

EXPEDITION - SMUTTER

PÅ THULEEKSPEDITION MED ARNARULUNNGUAQ

INTRODUKTION TIL MÆRKET

FORMÅL MED MÆRKET

Formålet med mærket er, at smutterne skal på ekspedition til Thule med Arnarulunnguaq, som var med Knud Rasmussen på den femte Thuleekspedition fra 1921-1924. Igennem mærket skal smutterne lære om Arnarulunnguaq og Thuleekspeditioner, og hvorfor det var vigtigt, at hun var med på ekspedition.

Igennem mærket oplever smutterne, hvad man blandt andet kan opleve, når man rejser med hundeslæde og til fods gennem Grønland. Smutterne oplever, hvad der skal til for at klare en ekspedition i arktisk klima og hvad der er særegent for grønlandsk kultur.

Gennem mærket bliver smutterne nysgerrige på andre kulturer og lærer om, hvordan Arnarulunnguaq og holdet kom igennem Thuleekspeditionen.

MÅLGRUPPE

Smutter.

FORUDSÆTNINGER FOR SPEJDERNE

- At de tør prøve kræfter med noget ukendt.

FORUDSÆTNINGER FOR LEDERNE:

- Ingen særlige.

OPBYGNING AF MÆRKET

- Møde 1: Hvem var Arnarulunnguaq fra Thule?
- Møde 2: Hvad skal vi spise?
- Møde 3: På ekspedition gennem Nordvestpassagen

[læs mere på næste side](#)

SÅDAN X'ER DU MÆRKET

Prøv at fiske med fiskestang ligesom Arnarulunnguaq. Parter fisken og tilbered den på bål. Du kan få kontakt til en lystfisker på www.blivnaturligvis.dk

- Sejl kajak

TAG PÅ EXPEDITION LIGESOM ARNARULUNNGUAQ:

- Pak en rygsæk og tag på en vandretur/hike med overnatning
- På Thule Expeditionen levede de bl.a. af den mad de selv kunne fange. Smutterne skal prøve at partere en fisk og tilberede den på bål i løbet af turen.

BESØG ET GRØNLANDSK HUS

Der er Grønlandske huse i hhv. Aalborg, Århus, Randers, Viborg, Herning og Kbh. Tjek om de har aktiviteter, som er relevante for smutterne at deltage i.

- Besøg Knud Rasmussens Hus
- Besøg Nordatlantens Brygge

MØDE 1:

HVEM VAR ARNARULUNNGUAQ FRA THULE?

INTRODUKTION TIL MØDET

På dette møde skal spejderne rundt på løb, hvor de på forskellige poster skal lære om Arnarulunnguaq, hendes liv og hvad der er særligt for Grønland. På løbet skal de blandt andet opleve forskellige grønlandske håndværk, høre historier fra Arnarulunnguaqs liv og lære lidt om Grønlands geografi.

PROGRAM FOR MØDET

- Velkomst
- Grønland rundt på 1,5 time
- Afrunding med refleksion

VELKOMST

Fortæl hvad der skal ske på mødet, se introduktion.

GRØNLAND RUNDT PÅ 1,5 TIME

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Til denne aktivitet skal spejderne rundt på løb, hvor de på forskellige poster skal lære om Arnarulunnguaq, hendes liv og hvad, der er særligt for Grønland. På løbet skal de blandt andet opleve forskellige grønlandske håndværk, høre historier fra Arnarulunnguaqs liv og lære lidt om Grønlands geografi.

UDDYBENDE INFORMATION

Løbet består af 7 poster af ca. 10 minutters varighed. Posterne er varieret og spejderne lærer lidt om Arnarulunnguaq, Grønland og Thuleekspeditionen. Det er ikke vigtigt at nå alle posterne, nå så mange som I ønsker, eller fordyb jer i enkelte af aktiviteterne og del dem over to møder, hvis I synes. Spejderne kan enten gå mellem posterne selv, eller I kan tage et hold med på ekspedition til de forskellige poster.

TRIN FOR TRIN

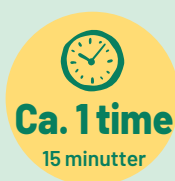
FORBEREDELSE

- Frys vandballoner eller isterninger
- Print og laminer til alle posterne
- Forbered læder til punge
- Hæng de seks poster op på området ved jeres spejderlokale. Se Bilag møde 1: Poster til print.

AKTIVITET

- Start med at læse historien om Arnarulunnguaq fælles for alle spejderne (se Bilag møde 1: Historien om Arnarulunnguaq)
- Del spejderne i hold af 4-6 smutter
- Brug ca. 10 minutter på hver af posterne
 1. Syng på Grønlandsk
Syng Mester Jakob på grønlandsk
 2. På jagt med pusterør efter sæler
Arnarulunnguaq var en dygtig jæger og kunne derfor hjælpe med at skaffe mad i den artske natur. Gå på jagt efter sæler som Arnarulunnguaq ved at skyde til måls efter sæler med pusterør.

Pusterør kan enten købes eller laves selv. Lav dem selv ved at bruge sugerør (gerne de brede til drinks) og rul selv papirkugler, der passer ind i røret. Alternativt kan man selv rulle rørene af papir.

MATERIALER

- Printede billeder af sæler (Bilag møde 1: Sæler)
- Pusterør eller andet man kan skyde med, fx. dartpile
- Print sangtekst Mester Jakob på grønlandsk (Bilag møde 1: Mester Jakob på grønlandsk)
- Historie om Arnarulunnguaq (Bilag møde 1: Historie om Arnarulunnguaq)
- Runde skindstykker med huller i kanten (se vejledning Bilag møde 1: Skindpung med perler)
- Snor til punge
- Lædernåle

- Nylonsytråd
- Perler med stort hul
- Puslespil med Thuleekspeditionen (Bilag møde 1: Puslespil Thuleekspeditionen)
- Skumfiduser
- Glasur evt på tube
- Laminerede fisk (Bilag møde 1: Fisk)
- Isterninger eller vandballoner

3. Sy perler på skind

I Grønland bruger man traditionelt tøj af skind og pels, da det er naturligt vandtæt, vindtæt og isolerende. Arnarulunnguaq var en dygtigste syerske og syede og reparerede alt tøjet på Thuleekspeditionen.

Spejderne skal prøve at lave deres egen skindpung (se vejledning Bilag møde 1: Skindpung med perler) og kan evt. med skindnål dekorere den ved, at sy perler på.

4. Hvor foregik ekspeditionen?

Læg et puslespil (se Bilag møde 1: Puslespil Thuleekspeditionen) som viser Grønland og ruten Thuleekspeditionen rejste.

5. Byg en iglo

Spejderne skal prøve at bygge en iglo af skumfiduser eller sukkerknalder. Hvordan bygger man den bedst?

6. Isfiskeri

Spejderne skal undersøge, hvad man kan fiske under isen på Grønland. Lav en balje med vand og is (frys fx. vandballoner så der er kæmpe isterninger) og gem laminerede fisk med metalklips i den (fisk findes i Bilag møde 1: Fisk). Lad spejderne fiske fiskene op med en magnetfiskestang (pind med snor, hvorpå der er bundet en magnet i enden i stedet for en krog).

- Afrund løbet med en snak om, hvad der har været sjovt og hvad spejderne har lært. Var der måske noget, som var særligt udfordrende?
- Slut evt. med at synge Mester Jakob på grønlandsk fælles sammen

AFRUNDING

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvad overraskede dig?
- Hvordan tror du det var, at være eneste kvinde på ekspeditionen?
- Hvorfor tror du ikke, der var flere kvinder med?

SAML OP PÅ HVAD SPEJDERNE HAR LÆRT I DAG:

- Hvad synes du var svært i dag?
- Hvad har du lært i dag?

MØDE 2:

HVAD SKAL VI SPISE

INTRODUKTION TIL MØDET

På Thuleekspeditionerne spiste de hvad de kunne finde og fange, og så havde de konservesmad med. Spejderne skal på dette møde lære om konservesmad, og hvor længe det kan holde sig. De skal smage på forskellig konservesmad, og så skal de prøve at konservere deres egen mad, som de skal have med på deres ekspedition.

PROGRAM FOR MØDET

- Velkomst
- Konservesmad
- Lav din egen konservesmad
- Afrunding med refleksion

VELKOMST

Fortæl hvad der skal ske på mødet, se introduktion.

KONSERVESMAD

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Til denne aktivitet skal spejderne smage på noget af den mad, som Arnarulunnguaq og holdet tog med sig på tur. Ud over det, de fangede og fandt, spiste de nemlig masser af konservesmad, som var datidens nyeste måde at få mad til at holde længe på.

UDDYBENDE INFORMATION

I denne aktivitet kigger spejderne nærmere på konserveret mad, som kan holde sig længe. Dåsekonservering blev en stor ting under første verdenskrig, og det var den nyeste måde at få mad til at holde sig længe, da Arnarulunnguaq var med på Thuleekspeditionen. Maden kan praktisk talt ikke fordærve men kan ændre karakter i dåse. I dag kan man stadig finde dåser fra de tidlige polarekspeditioner for over 100 år siden, og maden vil kunne spises, om end den nok ikke smager så godt længere.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Køb forskellig konservesmad
- Skal noget af maden varmes gøres dette på forhånd
- Find ting frem, så spejderne kan smage på maden

AKTIVITET

- Spejderne skal smage på forskellig konservesmad fx Jaka-bov, forloren skildpadde, tarteletfyld, leverpostej på dåse, cocktailpølser på dåse, syltede rødbeder, agurker etc.
- Start med at give hver spejder en dåse med mad og lad dem undersøge, hvor længe den kan holde sig. Vis dem, hvordan de kan se, hvor længe den kan holde sig.
- Spejderne skal nu stille sig op på række, efter hvor længe deres mad kan holde sig.
- Lad spejderne smage på det. Kan de måske gætte, hvad det er de skal smage?
- Hvordan synes de, det smager? Kunne de finde på at tage det med på tur?

MATERIALER

- Forskellig mad på dåse og glas
- Skeer, gafler og tallerkner til at smage

LAV DIN EGEN KONSERVESMAD

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal nu lave deres egen konserverede mad. Selvom Grønland har et artisk klima, er det almindeligt, at der vokser bær. Spejderne skal derfor lave blåbærsyltetøj, som gemmes til næste møde.

UDDYBENDE INFORMATION

Selvom Grønland har et arktisk klima, og meget af det landbrug, vi kender, har svære kår, er bærhøst almindelig. Blåbær vokser vildt, og spejderne skal koge dem til syltetøj, så de kan holde sig længere og kan tages med på ekspedition.

I bestemmer selv, om I vil koge syltetøjet på trangia eller komfur. Opvarmningen og det høje sukkerindhold virker konserverende på bærerne. For at sikre, at syltetøjet ikke rådner, skal glassene skoldes og evt. vaskes i atamon, som er et konserveringsmiddel, inden at syltetøjet hældes på glas. Glasset skal lukkes, mens syltetøjet endnu er varmt, for at luften i glasset ikke er fuld af bakterier.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Køb blåbær, sukker, citroner og evt. vaniljesukker
- Indsaml glas til marmeladen inden

AKTIVITET

- Spejderne skal koge deres eget blåbærsyltetøj.

Til en portion syltetøj skal bruges:

300g blåbær
200g sukker
1 økologisk citron
Evt. en tsk. vaniljesukker

- Start med at finde gryder og skeer frem
- Kom blåbær og sukker i en gryde
- Vask citronen og skær 2-3 skiver som kommes i gryden (kan udelades)
- Pres resten af citronen, og kom en spsk. citrønsaft i gryden
- Kog syltetøjet i 25 minutter til bærene er kogt ud
- Imens syltetøjet koger, vasker spejderne glassene
- Skold glassene ved at hælde kogende vand i dem, eller sænk dem ned i en gryde med kogende vand
- Skold lågene ved at sænke dem ned i en gryde med kogende vand

MATERIALER

- Blåbær
- Sukker
- Citroner
- Evt. vaniljesukker
- Gryder
- Grydeskeer
- Evt. trangia
- Syltetøjsglas
- Evt. atamon
- Evt. hvide labels
- Evt. tuscher

- Vask evt. glassene i lidt atamon, som rystes i det rene glas. Husk også at låget bliver vasket i atamon. Hæld atamonen fra, men vask ikke glassene efter.
- Når syltetøjet er kogt færdig, tages citronskiverne op
- Kom syltetøjet på de nyskoldede glas og luk låget med det samme.
- Hvis der er god tid, så kan spejderne evt. lave etiketter til glassene

AFRUNDING

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvordan tror du det var kun at kunne få mad fra dåse i tre år?
- Hvad bruger du af konservermad i din hverdag?

SAML OP PÅ HVAD SPEJDERNE HAR LÆRT I DAG:

- Hvordan synes du, konservermaden smagte?
- Hvad skal der til, for at konservere bær?
- Kender du andre måder at konservere på?

MØDE 3: PÅ EKSPEDITION GENNEM NORDVEST- PASSAGEN

INTRODUKTION TIL MØDET

På dette møde skal spejderne på ekspedition sammen med Arnarulunnguaq og holdet gennem Nordvestpassagen. Spejderne skal rejse med hundeslæde, prøve kræfter med at finde ting i isen og finde vej efter stjernerne. Mødet slutter med, at I sammen undersøger, hvordan man fik vand at drikke på ekspeditionen og smager på jeres hjemmekonserverede mad.

PROGRAM FOR MØDET

- Velkomst
- Køre hundeslæde
- Hvad gemmer sig i isen?
- Find vej med stjernerne
- Uden mad og drikke, duer helten ikke
- Afrunding med refleksion

VELKOMST

Fortæl hvad der skal ske på mødet, se introduktion.

KØRE HUNDESLÆDE

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

I denne aktivitet skal spejderne prøve at køre på hundeslæde, som Arnarulunnguaq rejste med på Thuleekspeditionen. Tør de krydse isen på slæde?

UDDYBENDE INFORMATION

Spejderne skal prøve at køre på slæde - også selvom der ikke er sne. Hundeslæde er en traditionel måde at transportere sig rundt i Grønland, og de havde også hundeslæde med på Thuleekspeditionerne. Spejderne skal kælke på en presenning med sæbe på, som man glider nemt afsted på. Husk regntøj eller skiftetøj - man kan blive rigtigt snasket!

Tip: Har I ikke nogen kælke, kan man kælke i affaldssække.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Bred en presenning ud et sted, hvor der er en bakke eller skråning. Fæst den med pløkker i øjerne.
- Smør presenningen med masser af sæbe. Den skal være godt fedtet!
- Testkør banen :)

AKTIVITET

- Fortæl spejderne, at de nu skal prøve at tage på ekspedition som Arnarulunnguaq. De skal prøve at køre slæde, ligesom Thuleekspeditionerne rejste med hundeslæde.
- Lad evt. spejderne klæde om til badetøj eller tag regntøj på.
- Lad spejderne kælke en ad gangen på sæbebanen.
- Lav evt. en lille konkurrence - hvem kan kælke længst, hvem kan kælke hurtigst eller lignende.
- Har I ikke en skråning, er det svært at kælke. I stedet kan I evt. lege slædehunde og trække hinanden på slæden. Bind et langt reb (mindst 2 meter længere end presseningen) i kælken og del spejderne i mindre grupper (ca. 4-6). Lad en af spejderne sætte sig på kælken, mens de andre er slædehundene, der skal trække slæden hen ad presseningen. Lad alle spejdere prøve at være hunde og slædefører og lav evt. en lille konkurrence om, hvem der kan få slæden til at køre hurtigst.

MATERIALER

- Stor presenning, mindst 10 x 15 meter
- Sæbe fx opvaskemiddel eller flydende hånd-sæbe
- Kælke eller affaldssække
- Evt. et 15 meter langt reb

Tidsramme:
20 min.

HVAD GEMMER SIG I ISEN?

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Spejderne skal udforske, hvad de finder, når de leder i isen i Nordvestpassagen. Med hamre skal de banke gemte dyr frem fra isen.

UDDYBENDE INFORMATION

I denne aktivitet skal spejderne undersøge, hvad der gemmer sig i isen. Polarforskere har altid hakket i isen for at finde forskellige fund og bygge ly for vind og vejr. Spejderne skal prøve kræfter med at hakke i is og se, hvad de finder i den.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Frys baljer eller skåle ned ugen før. Fyld en balje/skål med vand og kom nogle plastikdyr i eller laminerede billeder af dyrene (klip dyrene ud fra Bilag møde 3: Dyrebingoplade).

Dyrene kan have en tendens til at lægge sig i overfladen. Har I mulighed for det, kan I evt. fryse isterninger først som hældes i skålen. Dyrene lægges mellem isterningerne og isterningerne dækkes med vand. Sørg for at skålen er fuld af isterninger og stik evt. dyrene ned imellem. Frys skålen med isterninger, vand og dyr ned til næste uge.

- Find hamre frem og forbered en balje, de kan arbejde i
- Tag isen ud af fryseren, lidt før det skal ud af baljen/skålen, eller overhæld den med lidt varmt vand for at løsne den
- Kom isklumpen i baljen
- Print dyrebingopladerne (Bilag Møde 3: Dyrebingoplade)

AKTIVITET

- Spejderne skal undersøge, hvad de finder i isen i Nordvestpassagen
- Del spejderne i hold med 3-6 på hver
- Lav en stafet, hvor spejderne på skift løber ned for at hamre et dyr fri.
- Lad hver spejder hamre fx 3-5 gange, før de løber tilbage.
- Når de har fået et dyr fri, skal de tage det med tilbage og lægge det på deres bingoplade
- Det hold, som først har befriet sine dyr fra isen, vinder

MATERIALER

- Store isklumper med dyr i
- Laminerede dyr eller plastikdyr (isbjørn, polarræv, rensdyr, snehare, sæl, lunde)
- Hamre
- Baljer
- Bingoplader (Bilag møde 3: Dyrebingoplade)

Tidsramme:
25 min.

FIND VEJ MED STJERNERNE

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

I Nordvestpassagen er der hvidt, hvor end øjet ser. Spejderne skal prøve kræfter med at orientere sig, som Arnarulunnguaq og Thuleekspeditionen gjorde det - efter stjernerne.

UDDYBENDE INFORMATION

Når man står midt i det grønlandske islandsskab, hvor der er hvidt, så langt øjet rækker, kan det være svært at orientere sig. Derfor fandt man vej ved hjælp af stjernerne. Nordstjernen står meget stabilt næsten midt over Nordpolen, og derfor er den god at orientere sig efter. Spejderne skal prøve kræfter med den svære disciplin i en lidt lettere udgave.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Hæng reflekser op som stjerner enten udenfor (godt om vinteren) eller mørklæg spejderhuset og gør det indendørs (godt om sommeren).

AKTIVITET

- Spejderne skal finde stjerner
- Del spejderne i makkerpar, som hver får en lommelygte
- Lad dem lede efter stjernerne og lad dem tælle, hvor mange de finder
- Når spejderne har fundet dem, kan I evt. spise lidt stjernemix

MATERIALER

- Reflekser
- Lommelygter
- Stjernemix

UDEN MAD OG DRIKKE, DUER HELTEN IKKE

INTRODUKTION TIL AKTIVITETEN

Efter en lang dag med ekspedition, er I blevet sultne og tørstige. Spejderne skal derfor spise det mad, de selv lavede til sidste møde og smelte is, så de kan få noget at drikke

MATERIALER

- Ting til at lave bål
- Gryde
- En masse isterninger
- Blåbærsyltetøj
- Brød

UDDYBENDE INFORMATION

Mad og drikke er en udfordring, når man er på polarekspedition. Her skal I bruge den mad, I selv har konserveret sidst. Spejderne skal derfor smage deres blåbærsyltetøj på brød. Imens tester I, hvor svært det er at få nok at drikke på Thuleekspeditionen. I kan lave et eksperiment, imens I spiser, hvor I undersøger, hvor længe det tager at smelte is nok til at alle kan få noget at drikke.

TRIN FOR TRIN

FORBEREDELSE

- Frys en masse isterninger ned ugen før
- Tænd et bål og find en gryde frem
- Find blåbærsyltetøjet fra sidste møde og forbered brød

AKTIVITET

- Saml spejderne rundt om bålet
- Spørg dem om, hvordan de tror, man får vand at drikke, når Arnarulunnguaq var på Thuleekspeditionen.
- Find isterninger frem og kom dem i gryden over bålet.
- Start stopuret, så I kan se, hvor længe det tager at smelte isen, så I kan få noget at drikke.
- Imens kan I smage jeres blåbærsyltetøj på brød
- Snak gerne med spejderne om, hvordan de tror, det var at være med på Thuleekspeditionen for 100 år siden
- Syng evt. Mester Jakob på grønlandsk igen
- Når vandet er smeltet, kan I få en tår at drikke.

AFRUNDING

REFLEKSIONSSPØRGSMÅL

- Hvordan tror du, det var at være med på Thuleekspeditionen?
- Hvad ville du have med på en polarekspedition?

SAML OP PÅ HVAD SPEJDERNE HAR LÆRT I DAG:

- Hvad var svært i dag?
- Hvad var sjovt i dag?

SÅDAN X'S MÆRKET

Besøg Knud Rasmussens Hus, Nordatlantens Brygge, Nationalmuseet eller andre museer med mulighed for at udforske Thuleekspeditionen eller grønlandsk kultur.

Det må gerne være en heldagstur, så I skal på ekspedition for at komme derhen. Planlæg gerne turen sammen med spejderne ud fra disse spørgsmål:

- Hvordan skal I komme derhen?
- Hvad skal I spise?
- Hvad skal I se og finde ud af, når I er der?